

Novela zákona k náhradám škod schválena

Jindřiška Jelínková

V rámci zákona č. 70/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, dochází k 1. lednu 2026 i ke změně zákona

č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Tato změna byla vyvolána zejména potřebou řešit efektivně vyplácení náhrad škod způsobených vlkem na hospodářských zvířatech.

Funkční zdroj k el. ohradníku je základním předpokladem pro správné fungování (zde zdvojení oplocení jako ochrana proti přeskoky). Foto Jindřiška Jelínková

Podklady pro zpracování novely zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy (dále jen „zákon“), byly Ministerstvem životního prostředí společně s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR zpracovány již v roce 2021, ale nepodařilo se je prosadit mezi priority v legislativním procesu. Připomeňme, že zákon představuje poměrně silný nástroj ke zmírnění konfliktního potenciálu vybraných zvláště chráněných druhů, které svými životními projevy působí škody na majetku (zejména s ohledem na zemědělské a lesní hospodářství) nebo zdraví. Řeší náhradu škod způsobených velkými šelmami (vlk obecný, medvěd hnědý, rys ostrovid), vydrou říční, bobrem evropským, losem evropským a po přechodnou dobu kormoránem velkým (jakkoli již od roku 2013 není řazen mezi zvláště chráněné druhy dle vyhlášky č. 395/1992 Sb.).

Mezi klíčové nedostatky stávajícího zákona patří zejména:

- Náročný způsob administrace škod. Škodu šetří místně příslušný orgán, kterým je obec s rozšířenou působností, nebo správa CHKO, nebo správa národního parku. Protokol z místního šetření zasílá místně příslušný orgán na krajský úřad, kde také poškozený žádá o náhradu škody. Nárok na náhradu škody posuzuje krajský úřad, který ji následně vyplácí z prostředků státního rozpočtu, které krajským úřadům poskytuje Ministerstvo financí. Důsledkem je časová prodleva, kdy náhradu škody může poškozený získat měsíce po podání žádosti.
- Lhůty pro podávání žádostí. Zákon stanoví stejný proces pro hlášení škod jednorázových (škoda vlkem na hospodářských zvířatech) i kontinuálních (škoda vydrou na rybách, bobrem na dřevinách).
- Okruh příjemců náhrad škod. Vysoké procento náhrad škod spočívá ve vyplácení škod státním subjektům (zejména škody bobrem na dřevinách státnímu podniku Lesy ČR), což v reálu znamená přesouvání prostředků mezi kapitolami státního rozpočtu.
- Nedostatečný okruh poskytovaných náhrad. Např. u škod vlkem je možné hradit škodu pouze na vybraných druzích domestikovaných zvířat, mezi které nejsou zahrnuty farmové chovy zvěře, na kterých se škody také dějí. Neaktuální je také výše náhrad na životě a zdraví člověka.

Víceřadé pevné oplocení s elektrickým ohradníkem. Foto Jindřiška Jelínková

- Podmínky pro získání nároku na náhradu škody. Chybí podmínka pro minimální zabezpečení hospodářských zvířat před útoky vlka obecného a dochází tak k vyplácení náhrad za škody na zvířatech, která byla zabezpečena maximálně proti rozutečení. Pro vlka tak znamenala velmi snadnou kořist a zároveň pozitivní stimul pro opakované škody na špatně zabezpečených zvířatech. Ve svém

důsledku je tento přístup podněcováním rozvoje nežádoucího chování vlků.

- Zákon nestanoví podmínku pro chov hospodářských zvířat dle plemenářského zákona (evidované chovy), vyžaduje pouze prokázání vlastnického vztahu k chovaným zvířatům. Vyplácí se tak škody i v chovech, které jsou v rozporu s jiným právním předpisem.

Výše vyplacených náhrad za škody působené jednotlivými druhy mezi roky 2013–2024 (částky uvedeny v tisících Kč). Zdroj: Ministerstvo financí

rok	vydra	kormorán	bobr	los	vlk	rys	medvěd	celkem/rok
2013	12 909	50 677	4 661	0	34	255	0	68 536
2014	10 344	4 868	13 755	214	99	88	9	29 377
2015	15 163	491	7 707	6	102	143	4	23 616
2016	13 643	0	6 197	0	293	119	0	20 252
2017	16 717	0	6 096	91	788	184	0	23 876
2018	22 793	0	4 985	0	1 530	129	164	29 601
2019	21 719	37 212	2 874	0	5 612	304	600	38 116
2020	23 803	73 612	5 485	0	6 196	213	34	109 343
2021	23 070	50 485	7 239	0	5 338	258	0	86 390
2022	33 736	50 547	3 343	0	9 580	493	0	97 699
2023	29 866	72 198	5 147	0	10 054	313	0	117 578
2024	38 895	76 701	6 467	0	11 643	346	0	134 052
celkem/druh	262 658	416 791	73 956	311	51 269	2 845	811	778 436

Některé nedostatky legislativy byly vyřešeny prováděcí vyhláškou č. 126/2021 Sb., zejména možnost uplatnit náklady za kafilerii (u škod vlkem), možnost využití ceníku vybraných hospodářských zvířat uveřejněného ve Věstníku MŽP pro stanovení výše škody nebo stanovení výše škody na travním porostu/seně, specifikace škod na lesním porostu kompenzovaných zákonem (bobr) a stanovení, resp. upřesnění postupu výpočtu škody na rybách (vydra). Mnoho úprav však vyžadovalo změnu samotného zákona.

S postupným nárůstem vlčí populace a s problémy vystávajícími s procesem posuzování škod vlkem se na základě dohody ministrů životního prostředí a zemědělství podařila v roce 2025 prosadit v rámci novely veterinárního zákona změna zákona k náhradám škod týkající se zejména vlčí tematiky, resp. škod vlkem na hospodářských zvířatech. Nový zákon č. 70/2025 mění zákon č. 166/1999 Sb. (veterinární zákon) a ve své 7. části upravuje i vybrané části zákona k náhradám škod. Mezi klíčové změny patří zejména:

- výčet domestikovaných druhů zvířat, za něž je škoda hrazena, je rozšířen na všechny druhy

hospodářských druhů zvířat (výčet podle plemenářského zákona); dále bude škoda hrazena na všech psech (nikoli pouze na psech určených k hlídání stád),

- zakotvení vyhlášky (společná vyhláška MŽP a MZe) ke stanovení minimálních parametrů zabezpečení vybraných druhů hospodářských zvířat (především ovcí a koz) před útokem vlka obecného. Výchozím podkladem pro tyto parametry bude Standard péče o přírodu a krajinu 02 006 Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem (www.navratvlku.cz, sekce „Ke stažení“), který je v současné době chovatelské veřejnosti znám, neboť je pokladem pro poskytování dotací z Operačního programu Životní prostředí na pořízení preventivních opatření a zároveň je měřítkem při posuzování nároku na náhradu újmy za ztižení pastvy v důsledku výskytu vlka,
- stanovení základního principu odpovědnosti a prevence, která koresponduje § 2903 občanského zákoníku, kdy ten, komu hrozí újma, nese ze svého to, čemu mohl zabránit, co mohl odvrátit způsobem přiměřeným okolnostem,
- prokazování legality chovů z pohledu plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. u vybraných druhů hospodářských zvířat při škodě vlkem

požadováním výpisu z informačního systému ústřední evidence vedené podle plemenářského zákona v případě turů, ovcí a koz,

- možnost vyžádání posudku veterinárního lékaře ze strany orgánu šetřícího škodu vlkem v případě pochybností o příčině úhynu hospodářského zvířete (posudek již nebude povinnou přílohou žádosti o náhradu škody),
- rozlišení postupu ohlášení škody pro případy škod, které je s ohledem na ověření příčin vzniku škody nezbytné řešit bezodkladně (škody způsobené medvědem, rysem či vlkem na hospodářských zvířatech) a ostatní typy škod, kde není významnější nebezpečí z prodlení, případně škody vznikají v delším časovém horizontu (například škody působené bobrem na dřevinách atp.),
- zakotvení vyhlášky k podobě žádosti o náhradu škody, náležitosti znaleckých a odborných posudků a kvalifikace osob zpracovávajících posudky,
- úprava náhrady újmy na životě a zdraví osob v souladu s občanským zákoníkem.

V současné době probíhá příprava vyhlášek ke změně zákona tak, aby k lednu 2026 mohl být zákon efektivně uplatňován. ■